

Testamentet :
historisk-romantisk berättelse
från finska kriget 1808-1809

Westman, Gösta,

59 C Br.

Pris 15 öre

Häft. 1

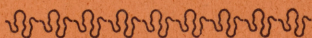
*Embäst detta häfte. Rom
trycket (P)*

Testamentet

Historisk-Romantisk Berättelse
från Finska kriget 1808—1809

af

Gösta Westman
förf. till "Åke Ulfson"

HELSINGBORG,
J. GUMMESSONS FÖRLAG.

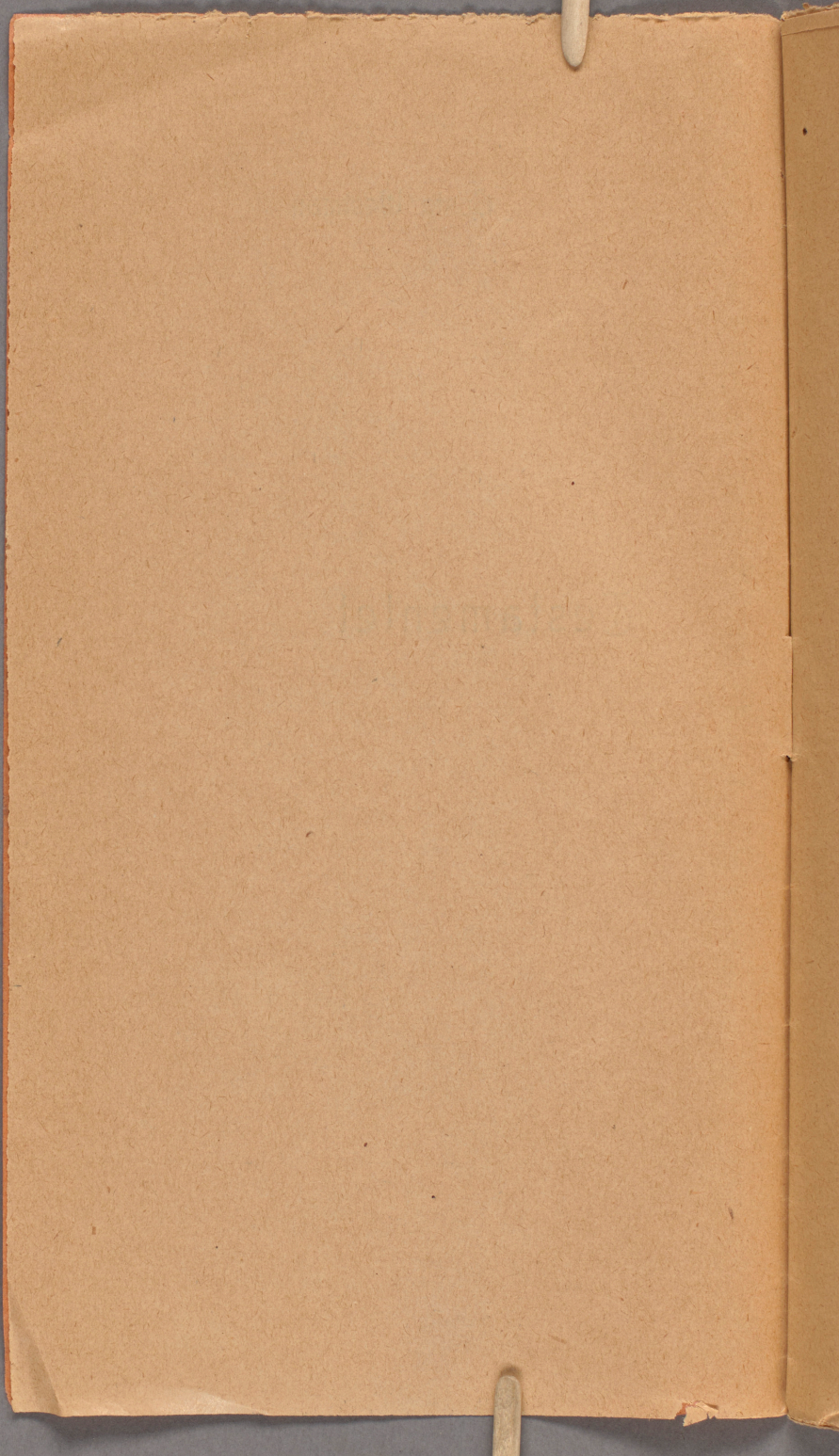
1902

Gösta Westman

Testamentet

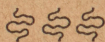

Testamentet

Historisk-Romantisk Berättelse
från Finska kriget 1808—1809

af

Gösta Westman
förf. till "Åke Ulfson"

HELSINGBORG,
J. GUMMESSONS FÖRLAG.

Helsingborg.
Helsingborgs Typografiska Anstalt
1902

I den sagorika sjön Bolmen ligger en klippö, Vargön kallad, och sägen vet att förtälja att den väldige kämpe Angantyr och hans icke mindre berömda söner hade för sed att efter blodiga härnadståg under somrarna slå ner sina bopålar där.

Hvarken i fråga om längd eller bredd har Vargön någon stor utsträckning; klippor uppfylla det inre nästan till största delen, och äfven vid strandbrädden torna urgamla granitberg mot himlen.

Man kan naturligtvis ej på detta ställe tala om någon vegetation i egentlig mening. Några sekelgamla furor — hur de kommit till ön är en svåröslig gåta — jämte en del arter af ormbunkarnas släkte utgöra växtvärldens enda representanter. I klippremorna skrika hafsörnar med sitt vilda,

ogästvänliga läte, och rundt kring ön kretsas beständigt fiskmåsar.

Trots den föga inbjudande naturen har dock en mänsklig varelse grundat sig ett hem — om ock ett mycket torftigt sådant — i en af klippdalarna. Skyddad af granitmassorna ligger hyddan i öns midt. Kojan är byggd af väldiga kullerstenar med tak af trä samt skorsten, ur hvilken rök alltid ringlar, samt är försedd med tvenne rum. Bohaget är ringa: ett bord med sönderlagen skifva, en murken träbrits, några sönderrifna sängkläder, en murad spisel samt en del kökssaker.

Ägaren af denna koja är en gammal man, hvars ålder närmar sig hundratalet. Oaktadt den ovanligt höga åldern rör sig dock gubben med en ynglings liflighet, och själen är ännu den unge mannens.

För några och femtio år sedan var han en mycket välbärgad och ansedd man, som plöjde, sådde och skördade vidt omfattande åkerland; hundratals yxor blixtrade och genljödo i de milsvida under gården liggande skogarna, och dag efter dag ökades mängden af penningar i den mäktige mannens kassakista.

En tid följde af lycka och välstånd, men så kom slaget, hårdt och skoningslöst drabbande, och snart var den för kort tid sedan så rike och afundade bragt till tiggarslafven. Men måttet var ännu icke rågad. Den arme kördes bort från hus, hem och socken; hvarje dörr låstes till för honom, och för att skydda sig mot alla sina motståndare såg mannen sig föranlåten att taga sin tillflykt till Vargön, och där lämnades han i fred och ro. Detta skedde år 1874.

För några år sedan gjorde jag ett besök hos den intressante gamle, ty det hade kommit till mina öron att man i honom hade en ypperlig sagoberättare, och att så verkligen var fallet fick jag snart ett otvetydigt bevis på. Vid ett tillfälle yttrade gubben:

— Det är egentligen ej jag, som berättar, utan en högre makt talar genom mig. — Här har jag suttit i snart trettio år och frammanat sagor ur minnets skattkammare, men ännu är den icke tömd. Många äro de, som vilja låna mig ett lyssnande öra — — — Nu hafva vi vandrat i sagans prunkande lustgårdar; låtom oss därför hålla oss till verkligheten. Jag har haft en bro-

der, femton år äldre än jag, som är nittiosju — gubben blickade stolt på mig — och han stred i Finska kriget 1808—1809. Jag vill nu tala några ord om den där människoslakten, och berättelsen, som skall täljas, kunna vi ju gifva namnet "Testamentet". — Börjom då.

Jag drog den simpla trästol, som utgjorde min sittplats, närmare åldringens och lyssnade med ifver för att icke det minsta ord från gubbens läppar skulle undgå mig. Jag tyckte att elden på härden flammade upp och brann klarare och starkare än eljest och örnarnas gälla skri läto som milda flöjttoner i sommarkvällen.

I.

Ryssar och Finnar.

Mörkret hade hastigt inbrutit, och då månen ännu icke visat sig på himlahvalfvet hade de fem ryttare, som färdades fram genom Laukas skog, ganska svårt att taga sig fram. Deras hästar voro nära att snafva och störta öfver större eller mindre grenar, som af den hvinande vinden ryckts ned från träden och öfversållade den icke synnerligen breda och i öfrigt dåligt anlagda vägen.

— Själfve den lede måtte drifva gyckel med oss! — utropade en af ryttarna i förargad

ton, när hans ena axel hårdt träffades af en nedfallande trädgren. — Vi hade gjort bättre i att stanna kvar i lägret till morgondagen, ty att gifva sig ut i sådant hundväder, som just detta, kan man verkligen ha berättigad anledning att kalla — —

— Tyst du, gamle björn! — inföll den lilla truppens anförare, kaptenen vid Savolaksbrigaden, Erik von Post — Du tycks vara vid dåligt humör, gamle gråskägg — fortfor han, hjärtligt skrattande. Aldrig törr under den tid du stått under mitt kommando har jag sett dig så missbelåten, som nu. Hvad är anledningen till din dystra sinnesstämning?

— Ingenting särskildt — svarade den gamle undvikande — Ingenting särskildt, herr kapten.

— Hvad! — utropade von Post uppbrusande och hans panna

förmörkades — Råder icke fullt förtroende oss emellan?

— Visserligen, herr kapten, men —

— Inga men, utan fram med hela sanningen. Sten Klinga, se så, gamle stridskamrat, nu har du ordet, och jag hoppas att du begagnar dig af denna rättighet. Nå, förblir du stum?

— Om icke ni, herr kapten, befallt mig tala, skulle jag aldrig öppnat min breda mun — genmälde den grånade krigaren, i det han dref sin gångare alldelles intill förmannens — Herr kapten! Orden fastna hart när vid tungan, och det skall blifva mig svårt, ja, till och med smärtsamt, att nödgas uttala dem. Men en befallning gifven af eder måste åtlydas. Jag vill därför göra eder till viljes och omtala hvad som trycker mitt hjärta. I går natt hade jag en sällsam dröm: jag tyckte mig se en ängel i

bländhvit skrud, som däruppe från höjden sänkte sig ned till min bädd, och den himmelska godhetens budbärare smög sig tätt intill mig och hviskade sakta i mitt öra: i dag skall stor sorg drabba eder. Och med dessa ord försvann den skinande gestalten, och jag var åter ensam. — Vördade fader Paulus, säg, var icke den drömmen underlig, och tron I icke, att den kan hafva något att innebära?

Den tilltalade, som red strax bakom kaptenen, lät hästen rycka fram till Klingas sida.

— Min vän — sade han sakta och allvarligt — vi människor äro icke utrustade med tillräcklig kraft för att kunna tyda Guds liknelser. Låtom oss emellertid hoppas att intet ondt kommer att vederfaras oss och att Han städse håller sin hägnande hand öfver dem, som frukta och prisa Honom — — men se, hur mån-

strålarna dansa på granarna! Nu äro vi ju icke långt från Parkumäke; jag känner igen omgifningarna.

Ryttarna hade nu kommit ut ur skogen och fortsatte ridten på en bred landsväg i rakt nordlig riktning.

Efter en halftimmes traf, hvarunder ingen yttrat ett ord, började fader Paulus ändtligen:

— Jag måste hafva misstagit mig grundligt, ty något Parkumäke synes icke till — — Men, mina vänner, sen dit! Rakt framåt. Mig synes — — —

Han hejdades af att kaptenen lade en hand på hans axel, och kyrkans tjänare märkte att den darrade.

— Bed för oss, fader Paulus, bed för oss, — utbrast han med af rörelse vibrerande stämma.
— Bed till den Högste, ty endast Han, som med ett enda ord förmår betvinga de väldigaste

motståndare, kan hjälpa oss i denna vända.

-- Hvad står på? sporde en af Klingas stridskamrater, Severin Kraft, till ytterlighet förvånad.

— Ej ser jag med mina ögon någon fara hota och — — —

Krigaren hann ej avsluta meningen, förrän ett skott knallade på icke synnerligen stort afstånd från dem, och i nästa sekund sönderskars luften af ett väldigt, i raseri uppgifvet härskri.

— Herre Gud, statt oss bi — utropade prästmannen med sina hopknäppta händer sträckta mot himlen.

Gamle Klinga och de två öfriga soldaterna sutto genast af, och gripande sina respektive hästars tyglar, drogo de pistolerna och smögo bakom några yfviga granar, som växte icke långt från stället. Kaptenen gled nu äfven ljudlöst ur sadeln och skyndade

efter de bakom trädet stående. Men fader Paulus satt kvar på sin häst, där hans fyra blodsförvanter lämnat honom, änskönt von Post uppfordrat den andlige att följa sig och icke utsätta sin person för skotten, som nu åter börjat aflossas.

— Den vördade fadern måste räddas — utbrast Klinga, i det han kastade sin hästs tyglar åt en af sina kamrater, och den modige mannen stod just i begrepp att skynda fram till prästen och, om så tarfvades, med våld sätta den hårdnackade i säkerhet, då han varseblef att ett starkt eldsken färgade västra delen af horisonten röd.

— Ryssarna, ryssarna! — röt han mellan af vrede sammanbitna tänder. Knappt hade dessa ord gått från hans läppar, då en gäll hvissling skar genom natten, och samtidigt sågo finnarna genom granens grenar, hurusom

en mystisk skugga dök upp ur landsvägsdiket icke på långt afstånd från dem och följaktligen än närmare fader Paulus, som nu kastat sig ur sadeln men dock icke tycktes böjd för att sluta sig till sina vänner.

— Den oförvägne, han är förlorad — hviskade von Post, och han drog pistolen ur gördeln för att, om så behöfdes, gifva eld på den sakta framskridande, efter allt att döma ej vänligt sinnade skuggestalten. Von Post och de tre krigarna vågade knappt andas af fruktan för prästens lif. Nu var den hemlighetsfulle varelsen endast några steg från honom, ett öoft skott small, och till sin namnlösa förfaran sågo finnarna fader Paulus handlöst falla till marken och till och med blifva liggande där orörlig.

Mördaren — vi tillåta oss kalla främlingen så — uppgaf ett vildt segertjut, som genast besvara-

des af en mångstämmig kör, synbarligen nära platsen, och så började han utföra en egendomlig triumfdans omkring sitt olyckliga offer.

Medan karlen var sysselsatt härmed smögo sig von Post och de tre krigarna från gömstället och närmade sig alltmera den dansande, utan att denne hade den ringaste aning om hvilken oerhörd fara, som sväfvade öfver hans hufvud. Då knastrade en gren under en af de framskridande, och snabb som blixten upphörde mannen med sin dans, och nu såg han sig stå inne i en krets, som bildats af våra vänner. Månskenet, som belyste de kraftfulla männens anletsdrag, sade honom, att de, som så hotfullt blickande stodo där omkring, voro hans dödsfiender. Mannen var således en moskovit.

— Hvad viljen I? — sporde han barskt på ryska, och då finnarna delvis behärskade detta språk förstodo de honom — Hvad, viljen I? — frågade han än en gång, men nu lät rösten icke lika hånfull och myndig som förut.

— Tig, karl! — röt Klinga, blottande sin väldiga huggvärja. — Tig karl! Här får du ej framställa några frågor, utan den rättigheten tillkommer blott och bart oss.

— Usle mördare! — vredgades kaptenen, och raseri purprade hans kinder — Usle mördare! Lönen för detta dåd skall blifva döden.

Med dessa ord höjde han pistolen och skulle just trycka af, då täta skott började höras strax bakom dem.

— Hållen till godo! — utropade ryssen hänskrattande — Hållen — —

Längre hann karlen ej, ty von Posts pistol brann af, och, välriktadt som skottet var, ändade det ryssens jordiska lefnadsbana.

— Tillbaka, vänner! — hväste kaptenen, redan långt innan krutröken hunnit skingra sig i den disiga luften, och de tre finnarne drogo sig skyndsamt åter bakom den skyddande granen.

Våra vänner hade icke befunnit sig där många sekunder, då en reslig ryttare kom i traf ridande förbi trädet, och då han hunnit ett stycke därifrån varseblefvo finnarna till sin bestörtning att ett tjugotal ryssar kommo marscherande med taktfasta steg mot dem.

— Vi måste sätta oss i besittning af fader Paulus lik — hvi-skade Klinga — Kanske är han ännu icke död, blott sårad, och om så är — —

Kaptenen lade plötsligt en hand på gubbens mun.

— Tyst för Guds skull; ser du ej, att den karl, som nyss red här förbi, kommer tillbaka i sporrstreck. Trycken eder närmare tillsammans, go' vänner men underlåten därför ej att hålla skarp utkik genom grenarna.

I samma ögonblick, som kaptenen sade sista ordet, kom ryttaren framsprängande; men han hade ännu ej hunnit fram till granen, då hästen snafvade och föll med ryttaren, som ej lyckats kasta sig ur sadeln, under sig. Många sekunder hade icke förflutit härefter, då till finnarnas oförställda häpnad en mörk skugga höjde sig från den plats, där de nyss sett prästens mördare falla, och just som den störtade hästen reste sig för att befriad från sin börda, fortsätta sitt lopp, grep gestalten djurets tyglar,

svingade sig vigt i sadeln, bor-
rade tvenne väldiga stålsporrar i
sidorna och jagade bort med
blixstens hastighet.

Finnarna utbytte bestörta blick-
ar men voro så förvånade, att
de ej förmådde yttra ett ord.
Deras ansikten voro nästan krit-
hvita af fasa, läpparna skälfde,
och åtta seniga händer knötos i
maktlöst raseri.

— Ve och förbannelse! —
kom det ändtligen från Klinga,
men stämman lät darrande och
svag som ett litet barns.

— Ve och förbannelse! Det
var den vördige faderns mördare.

Länge dröjde det ej, förrän
finnarna fingo saker af vida far-
ligare art än förut att tänka på.
De ryssar, som för icke länge
sedan setts komma marscherande
i riktning mot dem, närmade sig
med oroväckande hastighet, och
nom några minuter sågo våra
vänner tvenne af sina fiender,

hvilka voro ryttare, rida rakt mot granen, bakom hvilken de höllo sig dolda.

Ryssarna buro tända, på långa käppar sittande lyktor, och en-hvar kan lätteligen inse, att fin-narna sväfvade i dödlig fruk-tan att blifva upptäckta; men nästan som genom ett underverk lyckades de undgå sina fiender. De två ryttarna höllo inne strax bredvid granen, stego af samt nedstucko lytkäpparna i den sankta marken. Nu kommo sex par ryssar framtågande, och des-sa grupperade sig i en halfcirkel omkring de svagt lysande och på grund af vinden starkt flämt-ande lyktorna.

En högtidlig tystnad, som en-dast då och då stördes af vind-ens hvinande i de enstaka stå-ende granarna och någon hästs gnäggande, rådde. Ändtligen hof en af ryssarna upp sin stämman och talade:

— Låtom oss slå läger här och göra oss glada timmar. Kischinew skall tvifvelsutan icke vara här, förrän vid morgonväkten, och vi kunna vara tämligen — — men, min Gud, hvad ser jag, hvad har händt! — utropade soldaten i hväsande ton, och han tog sig förvirrad öfver hjässan. Så grep han med ena handen tag i en kamrat, under det han med den andra pekade ut åt slätten, som vild och dyster låg framför dem. — Sen I icke, sen I icke, hvem den mannen är, som pinas där borta? Hvasa? Ären I förblindade allesamman, eller — — —?

— Kischinew! — ljöd ett djäfvulskt rop ur fjorton ryska strupar, och samtidigt störtade de fram till en ett stycke bortom deras rastställe liggande man.

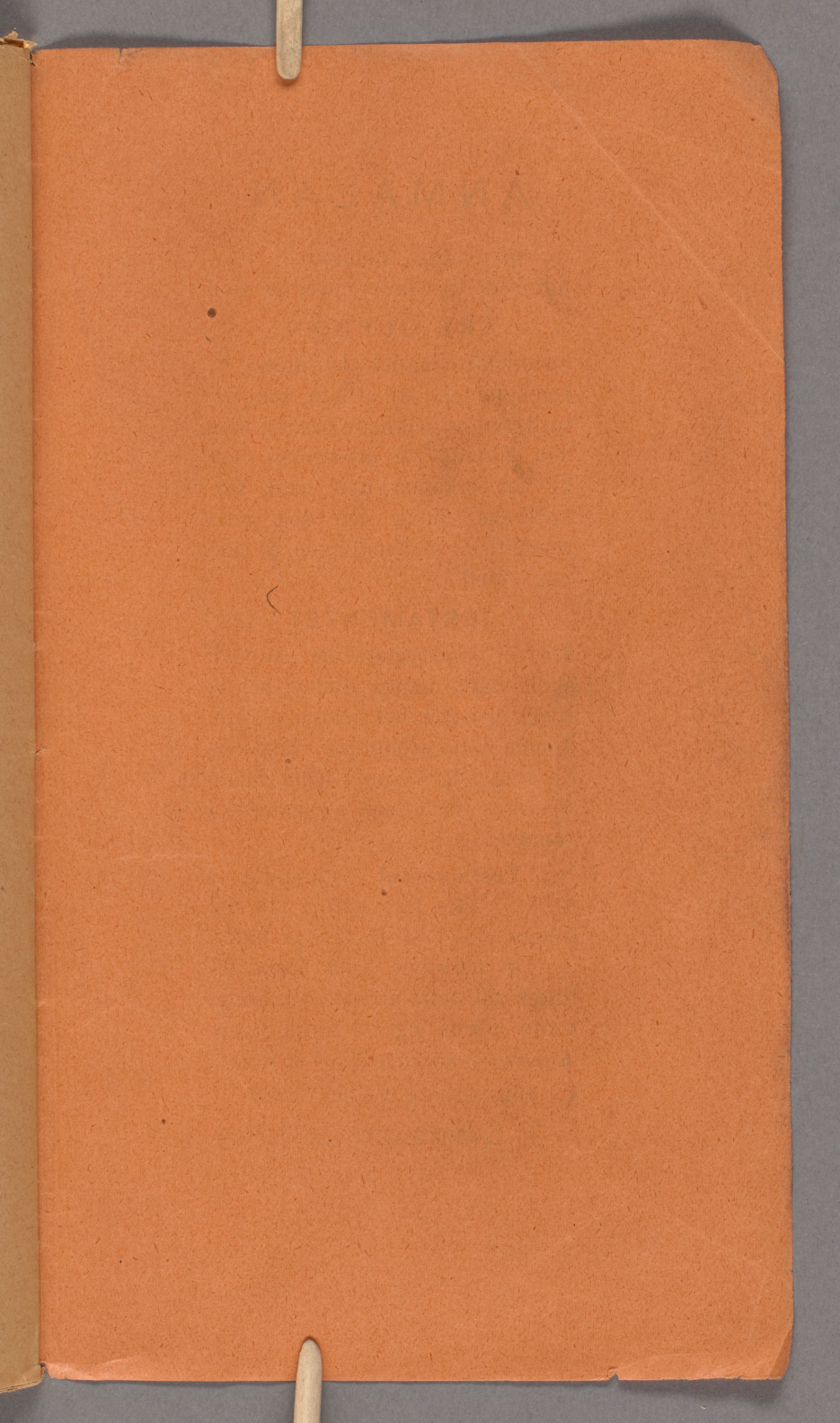
Denne var ryttaren för hvilken hästen störtat. Att så var förhållandet hade läsaren utan

tvifvel redan gissat. Två ryssar togo den sårade — ty mannen var ej död, änskönt han blifvit illa klämd af hästens tyngd, — och buro honom varsamt fram till lyktorna, för att undersöka skadorna. Han stönade endast doft och kastade lågande blickar på sina män, i hvilka han tyckte sig se endast fiender.

— Ja, döden mig gärna, edra hundar — rosslade han, sug blodet ur min kropp, edra iglar! Stycka mig i tusende delar och stek hvar och en af dessa på ett glödhatt halster. Gören hvad I viljen, spårhundar, ty jag fruktar ej. Mitt namn är Jakob Peter Kischinew — Nej, — nej — e — — —

— Hör nu, herr kapten! — ljud till ryssarnas utsägliga förvåning en grof stämman bakom dem.

— Det var den gamle hederlige Klinga, som, trots fiendernas

Ä N M Ä L A N

Sextonårig debuterade författaren till detta arbete med

ÅKE ULFSON,

historisk-romantisk berättelse fr. Dackefejden, ett arbete, som naturligtvis ej saknade brister, men det oaktadt var pressen ej ovillig att erkänna den unge författarens anlag och den goda romantiska behandlingen af ämnet. Med

"TESTAMENTET"

äro vi öfvertygade om att förf. skall vinna många vänner, och vi tveka ej uttala den åsikten, att han genom detta arbete har ryckt icke få steg högre upp i ledet bland Sveriges författare af historiska romaner.

"Testamentet" utkommer i 6 à 7 24-sidiga häften till det billiga priset af 15 öre pr häfte.

De personer, som önska bidra till detta arbetes spridning, torde vända sig till förläggaren. *Kommissionärer erhålla hög rabatt.*

Helsingborg i Febr. 1902.

J. Gummessons bokförlag.